

Broj: 01,02,03,04/1,03/11-05-555/08

Sarajevo, 12.02.2009. godine

Kolegiju oba doma Parlamentarne skupštine BiH

Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH

Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH

Delegaciji u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope

Kolegiju Sekretarijata PSBiH

**IZVJEŠTAJ SA PRVOG DIJELA REDOVNOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE VIJEĆA EVROPE ZA 2009. GODINU, STRASBOURG, 26.-30. januar 2009.**

U Strasbourgu je od 26. do 30. januara 2009. godine održan prvi dio redovnog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope. Na zasjedanju je učestvovala Delegacija PS BiH u kojoj su bili:

1. Bakir Izetbegović, predsjedavajući Delegacije;
2. Milica Marković, član;
3. Slavko Matić, član;
4. Azra Hadžiahmetović, član;
5. Mladen Ivanić, član;
6. Edina Hrnjić, sekretar Delegacije;
7. Adnan Bešić, prevodilac.

Prvim dijelom redovnog zasjedanja PSVE dominirale su sljedeće teme:

- *Pristup ljudskim pravima za osobe sa invaliditetom i njihovo puno i aktivno učešće u društvu,*
- *Implementacija Rezolucije PSVE 1609 od strane Armenije,*
- *Reguliranje audiovizuelnih medijskih usluga,*
- *Suradnja s Međunarodnim krivičnim sudom i njegova univerzalnost,*
- *Istraživanje zločina koje su navodno počinili visoki zvaničnici za vrijeme vladavine predsjednika Kučme – slučaj Gongadze kao tipičan primjer,*
- *Implementacija Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije,*
- *Situacija u Gazi,*
- *Debata po hitnoj proceduri o globalnoj finansijskoj krizi,*
- *Privatne vojne i sigurnosne tvrtke i erozija državnog monopola na upotrebu sile,*
- *Stav prema spomenicima koji su izloženi različitim historijskim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Evrope,*

- *Elektronska demokratija,*
- *Femicid.*

Dvjema sjednicama izuzetno uspješno je predsjedavao gosp. Mladen Ivanić u svojstvu potpredsjednika Parlamentarne skupštine VE (*Istraživanje zločina koje su navodno počinili visoki zvaničnici za vrijeme vladavine predsjednika Kučme – slučaj Gongadze kao tipičan primjer, Stav prema spomenicima koji su izloženi različitim historijskim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Evrope*)

Početak zasjedanja obilježen je izborom predsjednika i dvadeset pet potpredsjednika Skupštine Vijeća Evrope. Gosp. Lluís Maria de Puig ponovo je izabran za predsjednika PS VE, a gosp. Mladen Ivanić izabran je za člana Biroa, odnosno za jednog od dvadeset pet predsjednika Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope. U uvodnom govoru, gosp. De Puig je zahvalio parlamentarima na ukazanom povjerenju da u još jednom mandatu obavlja funkciju predsjednika Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope. Napomenuo je kako Vijeće Evrope ove godine slavi svoju šezdesetu godišnjicu, te da je kroz protekle godine pokazalo izvanrednu sposobnost da se prilagodi političkoj stvarnosti evropskog kontinenta. Danas je VE bedem za odbranu demokratije, ljudskih prava i vladavine prava. „Ljudska prava su prva pogođena u svakoj kriznoj situaciji, a život konstantno zadaje nove izazove da testira našu sposobnost da nađemo odgovore koji odgovaraju vrijednostima koje nas vode“, rekao je predsjednik De Puig. Dajući kratak pregled tema dnevnog reda, osvrnuo se najprije na debatu o posljedicama rata između Gruzije i Rusije. „Iako je oružje utihnulo, ne smijemo dozvoliti sebi da zaboravimo ili olako shvatimo patnje koje je ovaj rat nametnuo ljudima koji ni na koji način za njega nisu odgovorni (...). Naša je dužnost da sada gledamo naprijed i osiguramo da se takve neprihvatljive situacije nikad više ne ponove. Iskreni i otvoreni razgovori koje smo imali u Tbilisiju i Moskvi su bili ohrabrujući i uvjereni smo da je dijalog jedini put koji vodi naprijed“, izjavio je gosp. De Puig. Na dnevnom redu našla se i situacija u Armeniji zbog teškoća s kojima se ta zemlja suočava još od zadnjih predsjedničkih izbora. S tim u vezi, gosp. De Puig je izrazio nadu da će kolege iz Armenije shvatiti da namjera kritika PSVE nije da izoliraju njihovu zemlju, nego da pomognu Armeniji da se integrira u VE kao zajednicu vrijednosti kojoj je sama odlučila da se pridruži. Osvrćući se dalje na dnevni red, predsjednik PSVE je najprije govorio o debati o situaciji u Gazi. Svjestan činjenice da organizacije poput VE nisu u mogućnosti da zaustave borbu, gosp. De Puig je izjavio kako one mogu pomoći u poticanju dijaloga između strana u sukobu. „Moramo uraditi sve što je u našoj mogućnosti da se naš tripartitni forum u kojem učestvuju i predstavnici Knesseta i Palestinskog zakonodavnog vijeća razvije i funkcionira što je učinkovitije moguće“, zaključio je De Puig. Posebno se osvrnuo na izbor Baraka Obame za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država. „Prije četrdeset pet godina, veliki šampion ljudskih prava Martin Luther King imao je san. Prije nekoliko dana taj san je postao stvarnost izborom predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, Baraka Obame. Neki ovo vide samo kao dio poznatog „američkog sna“. Ali griješe. San Martina Luthera Kinga je drugačija vrsta sna; to je cijela vizija svijeta koja ljudska prava stavlja u samu srž političke pozornosti“, rekao je De Puig. Na kraju je povodom najave Obame o zatvaranju zatvora Guantanamo, podsjetio da je PSVE prva osudila evropske zemlje koje su zatvorile oči pred otimanjima i torturama koje je provodila CIA, te osudila Guantanamo zatvor kao izvrtnje ideala pravde, De Puig je izjavio da Obamina najava pruža nadu da će sada Evropa i SAD biti u mogućnosti da ujedine snage u njihovoj tradicionalnoj ulozi prvaka u poštivanju najviših standarda međunarodnog prava.

Debata o osobama sa onesposobljenjima rezultirala je usvajanjem rezolucije u kojoj članovi PSVE traže od država članica da pitanje onesposobljenja uvrste u oblikovanje politike u svim područjima i da za to izdvoje potrebna sredstva. Da bi se ubrzala integracija ljudi sa onesposobljenjima u društvo i da bi se poštivala njihova ljudska prava, Skupština je pozvala vlade da takvim osobama osiguraju pristup obrazovanju, održivom zapošljavanju i zdravstvenoj njezi, te da im osiguraju pristup javnim

površinama i prijevozu. Gosp. Bernard Marquet pozvao je države članice VE da promoviraju i provode Akcijski plan VE za osobe sa onesposobljenjima koji obuhvata period 2006.-2015., a čiji je cilj da poticanjem jednakih mogućnosti pruži praktične odgovore na svakodnevne probleme s kojima se suočavaju osobe sa onesposobljenjima.

Značajna debata januarskog zasjedanja bila je i debata o Međunarodnom krivičnom sudu i njegovoj univerzalnosti. Tim povodom Skupštini se obratio i gosp. Philippe Kirsch, predsjednik Međunarodnog krivičnog suda koji je rekao kako je potrebna univerzalna ratifikacija Statuta Suda što će omogućiti da se okonča praksa nekažnjivosti za ozbiljne međunarodne zločine. Istakao je značaj podrške Vijeća Evrope radu Suda, te je izjavio da VE može doprinijeti daljem uspjehu i efikasnosti Suda podstičući svoje zemlje članice i zemlje posmatračice da osiguraju praktičnu podršku, izvore i suradnju koja je Sudu potrebna za funkcioniranje.

U debati o Međunarodnom krivičnom sudu učestvovala je i gđa Milica Marković. Gđa Marković je rekla kako je danas, u vremenu globalizacije važno da svaka država i cijela međunarodna zajednica budu jedinstveni u borbi protiv ratnih zločina, genocida i zločina protiv čovječnosti. Uostalom, to i jeste osnova za mir, stabilnost i humanost svakog društva na planeti. „Znam to dobro budući da dolazim iz države koja je prošla strašan rat koji je bio sukob između njena tri naroda. Taj rat je bio bolan i očajan za sve u BiH. Poređenja radi, želim reći sljedeće: tokom uspostavljanja Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) sa zadatkom da sudi fizičkim osobama optuženim za genocid i ratne zločine, vjerovalo se da je uspostavljena nezavisna pravosudna institucija čiji je cilj uspostavljanje istine i pravde za sve kojima je rat nanio štetu, a naročito za žrtve rata. Tačno je da je, tokom uspostavljanja ICTY-a, 1993. godine, Rezolucijom 827 Vijeća sigurnosti, bilo država koje su smatrale da će ICTY postati sredstvo za političke odluke. Nažalost, nakon nekoliko presuda ovog suda, očigledno je da je Tribunal donio nekoliko presuda koje imaju političku pozadinu. Primjer: ICTY je donio presudu kojom je na minimalnu kaznu osudio osobe koje su počinile strašne zločine čije su žrtve bili Srbi. Ovaj tribunal je osudio Nasera Orića, komandanta bosanske vojske, na dvije godine zatvora, a to je osoba koja je počinila ratne zločine i genocid u kojima je bilo više od 3000 srpskih žrtava. Gdje je tu pravda i nezavisna misija međunarodnog prava? Zbog toga po pitanju pristupa ovom pitanju kao i misiji Međunarodnog krivičnog suda (ICC) treba biti mnogo pažljiv. Niko ne postavlja pitanje i problem da je potrebno osuditi sve koji su optuženi za genocid, zločine protiv čovječanstva i ratne zločine. Treba jako podržati tendenciju i novine u radu ICC-a u pogledu svrstavanja u zločin i silovanje koje Rimski statut opširno obrazlaže i definira silovanje kao pravi međunarodni zločin, a ne samo kao nasrtaj na čast i dostojanstvo. Na kraju bih željela reći da je za svaku međunarodnu instituciju, a naročito za ICC, od suštinske važnosti nezavisnost i pravednost. Ako su ove dvije vrijednosti osnova i smisao djelovanja ICC-a, onda tu politici nema mjesta. Naravno, ICC-u treba najprije dati formalne uslove kako bi on mogao raditi. Stoga ja podržavam prijedlog rezolucije o saradnji sa ICC i obavezu svoje države da potpiše i ratifikuje Sporazum o privilegijama i imunitetu ICC“.

Povodom rasprave o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, Parlamentarna skupština VE pozvala je obje zemlje da dozvole bezuvjetan pristup humanitarnim organizacijama u Južnu Osetiju i Abhaziju, te potvrdila da je nedopustivo da ljudi koji tamo žive ne budu obuhvaćeni mehanizmima VE za zaštitu ljudskih prava. Skupština je pozvala na izradu akcijskog plana za ljude koji žive na tim područjima, a koji bi mogao uključiti uspostavljanje prisustva na terenu i ombudsmana kako bi se istražila i dokumentirala kršenja ljudskih prava nastala kao rezultat rata. Parlamentarci su također osudili činjenicu da je Rusija priznala neovisnost Južne Osetije i Abhazije i to priznanje okarakterizirala kao „kršenje međunarodnog prava i statutornih principa Vijeća Evrope“.

Diskutirajući o reguliranju privatnih vojnih i sigurnosnih tvrtki, parlamentarci su zaključili da vlade trebaju regulirati privatne vojne i sigurnosne tvrtke kako bi osigurali da se njihovo osoblje pridržava standarda ljudskih prava koji se primjenjuju u redovnim armijama i državnim sigurnosnim službama. Zaključeno je da je potrebno donijeti konvenciju koja zahtijeva od takvih tvrtki da budu

transparentnije, da traže saglasnost parlamenta za sve strane misije koje provode, te da se svi zakoni i pravila koja se odnose na armiju i policiju, trebaju odnositi i na njih.

U raspravi o spomenicima koji su izloženi različitim historijskim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Evrope zaključeno je da takvi spomenici ne bi smjeli postati uzrokom tenzija unutar država ili između različitih zajednica. Skupština je pozvala zemlje članice da iniciraju najširu moguću debatu o sudbini kontroverznih spomenika koja će uključiti historičare, aktivne članove civilnog društva i političke lidere. U tom smislu, Skupština je uvjerena da sporovi mogu biti riješeni vremenom i kroz proces koji je specifičan za svaku naciju, te da odluka o sudbini takvih spomenika treba biti u isključivoj nadležnosti države u kojoj su spomenici smješteni. Kada su u pitanju groblja i lokaliteti na kojima se nalaze ostaci poginulih vojnika, države imaju obavezu da postupaju u skladu sa međunarodnim ugovorima, a Skupština preporučuje da države članice konsultiraju članove porodica stradalih vojnika i relevantne nevladine organizacije prije ekshumiranja stranih vojnika ili žrtava rata zakopanih na teritorijama država članica.

Većina učesnika u debati o situaciji u Gazi ocijenila je da debati nije posvećena potrebna pažnja, smatrajući da je za ovakvu temu bilo potrebno odvojiti cijeli dan. Umjesto toga, debata je stavljena kao zadnja tačka dnevnog reda trećeg dana zasjedanja, te je uprkos velikom broju prijavljenih za debatu, zbog vremenskog ograničenja uspjelo govoriti tek nekoliko parlamentaraca (gosp. Izetbegović je bio prijavljen za debatu, ali zbog velikog broja prijavljenih, nije se obratio Skupštini). Učesnici debate složili su se da se u Gazi odvija strašna ljudska tragedija, te su osudili napade Hamasa na Izrael, ali i izrazili potpuno nerazmijevanje obima izraelskog odgovora koji je okarakteriziran kao pretjerana i potpuno nesrazmjerna upotreba sile. Nekoliko govornika je istaklo da Izrael mora postupati u skladu sa međunarodnim pravom i poštovati ljudska prava i rezolucije UN-a. Ocijenjeno je da je uloga VE u rješavanju ovog konflikta vrlo skromna, ali da se, ipak, snaga PSVE krije u interparlamentarnom dijalogu i mjerama izgradnje povjerenja.

Debata o globalnoj finansijskoj krizi uvrštena je u dnevni red januarskog zasjedanja kao hitna debata. PSVE je pomsjetila evropske vlade na njihovu odgovornost da štite socijalna i ljudska prava građana. Katastrofalne posljedice krize, prema stavu PSVE, prijete da potkopaju same temelje demokratije. Prema parlamentarcima, od ključnog je značaja da se ekonomska solidarnost, koordinacija i kooperacija provode ne samo među članicama VE i industrijaliziranim državama, nego i sa zemljama u razvoju. Parlamentarci su, slijedom prijedloga izvjestioca za ovu temu, gosp. Kimmo Sasija, naveli nekoliko principa koji imaju za cilj da ublaže recesiju i reformiraju finansijski sistem, da osiguraju stabilnost finansijskih tržišta osiguravajući likvidnost, omogućavajući tržištima da budu transparentnija, potičući smisao za moralno među ekonomskim akterima i unapređujući pravila koja upravljaju finansijskim tržištima. Zaključili su kako vlade moraju učiniti sve što je moguće kako bi vratile povjerenje javnosti u funkcioniranje ekonomije. U ovoj debati učestvovala je i gđa Azra Hadžiahmetović koja je najprije pozitivno ocijenila izvještaj gosp. Sasija. Osvrćući se na izvještaj, naglasila je kako on upozorava na spill over efekat sa finansijske na političku i sferu ljudskih prava i na potrebu inkorporiranja ekonomske i socijalne dimenzije u set rješenja koja se povodom nove situacije poduzimaju na nacionalnom i međunarodnom planu. Gđa Hadžiahmetović je skrenula pažnju na nekoliko pitanja: - *Gdje je granica do koje vlade mogu sanirati posljedice finansijske krize zadužujući buduće generacije?*

- *Kako se danas u internacionaliziranoj i globaliziranoj ekonomiji rješenja mogu adresirati na nacionalne ekonomije?;* - *Koji instrumenti regulacije stoje vladama na raspolaganju za probleme uzrokovane spill overom?;* - *Ako je kriza dobro pokazala da finansijski tokovi upravljaju realnom ekonomijom, ko će i kako upravljati budućim finansijskim tokovima?;* - *Kako nas iskustvo uči da krize jačaju ekonomske nacionalizme, kako obezbijediti neophodnu koordinaciju, kooperaciju, zajednički angažman na rješavanju ovog globalnog problema?;* - *Može li zahtjev da filozofija slobodnog tržišta i deregulacija budu zamijenjeni, dovesti do novih formi protekcionizma?;* - *Može li to dovesti u pitanje filozofiju na kojoj počiva svjetski trgovinski sistem i kako okončati Doha*

trgovinske pregovore?; - Kako se sve ovo može odraziti na integracije, posebno EU?; - Može li ovo dovesti u pitanje proces daljeg proširenja i njegovu dinamiku?; -Kako se ovo može odraziti na evropske zemlje izvan EU?

Gđa Hadžiahmetović postavila je i pitanje koje se mjere odnose na zemlje Jugoistočne Evrope, te da li su one prepuštene samo ograničenim mogućnostima MMF-a i Svjetske banke. Imaju li dovoljno kapaciteta da se nose sa posljedicama krize i da li su ovisne o stanju u EU? Neće li plaćati cijenu uspješne reforme bankarskog sektora i reduciranih operacija stranih banaka koje su ključne za njihovu ekonomsku aktivnost? Na kraju je zaključila da neka od navedenih pitanja i dilema traže i hitan odgovor Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope.

U toku zasjedanja, gosp. Bakir Izetbegović se susreo sa predsjednikom PSVE, gosp. Lluís Maria De Puigom. Tema sastanka bila je predstojeća posjeta gosp. De Puiga Bosni i Hercegovini. Gosp. De Puig je izrazio zadovoljstvo ponuđenim programom posjete, ali i izrazio žaljenje što zbog obaveza u svojoj zemlji posjetu Bosni i Hercegovini mora skratiti. Svrha njegove posjete BiH je želja da se bolje upozna sa situacijom u zemlji, te identificira na koji način VE i PSVE mogu pomoći Bosni i Hercegovini. Rekao je kako je u dva navrata bio izvjestilac o obrazovnom sistemu u BiH, te kako je bilo teško prenijeti kompleksnost situacije kolegama u Komitetu za kulturu, nauku i obrazovanje. Gosp. Izetbegović je odgovorio da je to posljedica rata i da se radi o jednoj nenormalnoj situaciji u kojoj se tri nacije boje jedna druge i kreiraju modele koji su kompleksni, te je izrazio nadu da će se ta situacija vremenom promijeniti. Gosp. De Puig je izjavio da VE može ponuditi pomoć BiH kada su u pitanju ustavne promjene, ali da je odluka u rukama građana BiH. Na kraju je govorio o čuvenosti multijezičke, multikulturalne slike glavnog grada BiH koju su prije rata imali građani širom svijeta, pa tako i u njegovoj zemlji.

Pripremila:

Edina Hrnjić

Sekretar Delegacije

Odobrio:

Bakir Izetbegović

Predsjedavajući Delegacije